

Ivan ANĐELIĆ, dipl. iur.

Što reći poslije izlaganja uvaženih profesora o *Leksikonu Hrvata Bosne i Hercegovine*? Pa ipak ću pokušati osvijetliti kut koji treba da je poznat našoj javnosti.

Kako i gdje se rodila ideja da se sastavi i objavi leksikon?

U vrtlogu strašnog rata u Sarajevu kada se nije moglo ni izići, kada je bila oskudica u svemu što je čovjeku potrebno, a ponajviše u hrani i kada venu i gase se sve nade, javljaju se ideje o opstanku čovjeka pa i naroda kome se pripada. Skupina hrvatskih intelektualaca među kojima je i pok. prof. Nikola Filipović pripremaju ideju za projekt koji će se nazvati *Leksikon Hrvata Bosne i Hercegovine*. Odmah poslije rata ideja se razrađuje, obavljaju se konzultacije s ustanovama hrvatskog naroda, dobiva podrška, potpisuje dokument o imenovanju tijela za izradu leksikona.

U redakcijama i uredništvu nalazi se preko 100 vrhunskih znanstvenika, kulturnih djelatnika, uglavnom iz BiH i manji broj iz Republike Hrvatske, ali porijeklom iz BiH.

Utemeljitelji ovog projekta jesu: *Hrvatsko društvo za znanost i umjetnost, Sveučilište u Mostaru, Vrhbosanska metropolija, Hrvatsko kulturno društvo Napredak, Hrvatska zajednica Herceg Bosna, Hrvatska zajednica iseljenika Bosne i Hercegovine, Matica hrvatska (podružnice Sarajevo i Mostar).*

Dogovorena je koncepcija s jasnim ciljem da se prikažu znameniti ljudi, događaji i prostori na kojima su živjeli ili žive Hrvati u BiH, od dolaska Hrvata na ove prostore do 2000. god.

Operativne poslove obrade građe, koordinacije između svih tijela leksikona i međusobne koordinacije između utemeljitelja prihvatile je Hrvatska zajednica Herceg Bosna. Vjerujte, od 1999. god. kada se počelo raditi na djelu do danas ovaj najveći nakladnički pothvat Hrvata u BiH napreduje i ulazi u završnu fazu skladno u suradnji, bez ikakvog zazora u principima u potpunoj harmoniji svih sudionika. Oko ovog projekta okupila se ukupna intelektualna elita Hrvata u BiH bez obzira na bilo kakvo idejno, stranačko ili drugo opredjeljenje. Sve funkcioniра bezprijeckorno.

Zar Hrvati i na drugim područjima i projektima ne bi mogli ovako surađivati? Zašto *Leksikon Hrvata Bosne i Hercegovine*? Mnogi se pitaju zar mi nismo svi Hrvati ma gdje god se nalazili i zar mnoga leksikografska i druga izdanja iz Zagreba ne obuhvaćaju i nas.

Mi ne radimo *Leksikon Hrvata Bosne i Hercegovine* da bismo konkurirali velikim leksikografskim izdanjima u Republici Hrvatskoj, niti da bismo istakli kako se živeći u drugoj državi manje osjećamo Hrvatima. Dapače, mi želimo, najprije sebi samima objasniti tko smo, što smo to činili kroz povijest, gdje smo živjeli, koji je naš udio u riznici svehrvatske kulture i riznici svjetske kulture i civilizacije, a potom svim Hrvatima u Republici Hrvatskoj i diljem svijeta podvući da smo u kulturološkom, vjerskom i civilizacijskom dosegu pripadnici istog naroda makar živimo u dvije države koje podjednako poštujemo, a BiH zovemo svojom domovinom. Mi želimo leksikonom Hrvata pokazati naš udio u multikulturološkim dosezima u BiH, želimo drugim narodima, a naročito Bošnjacima muslimanima i Srbima dokazati da baštinimo BiH zajedno s njima pa čak i više od njih. Želimo leksikonom svim kulturnim i znanstvenim i javnim institucijama svijeta, a posebice onima koji se bave nama u posljednje vrijeme, podastrijeti cjelovitu istinu o sebi iz pera naših najvećih živućih znanstvenika.

Dopustite mi digresiju. Od tri nobelovca rođenih kod Hrvata dva su se rodila ovdje. Nobelovca Ivu Andrića mnogi svrstavaju u srpske književnike, a komemoracija prenosa posmrtnih ostataka također nobelovca iz BiH Vladimira Preloga obavljena je u Zagrebu. Mi Hrvati skoro smo bojažljivo tek nedavno postavili prvu bistu Ivi Andriću u rodnom mu Travniku. Ne znam da li ima igdje ikakvo obilježje o rodnom mjestu, ili bilo čemu drugom nobelovcu Vladimira Preloga iako je on bio stipendist našeg *Napretka* iz Sarajeva, kako stoji u obrađenoj leksičkoj natuknici o njemu pohranjenoj u našem računaru.

Bošnjaci imaju svoj veliki bošnjački institut, Srbi u Republici Srpkoj svoju Akademiju nauka i umjetnosti, a mi Hrvati nemamo ni jednu ustanovu koja bi se bavila na znanstvenim osnovama sintezom svega hrvatskog u BiH i zbog toga su moguća krivotvorena povijesnih istina, moguće su poluistine i moguće je na širem domaćem i svjetskom planu naše dosege svesti na razinu plemena koje uporno traži više od onoga što mu pripada.

Leksikon će snagom znanstvenih argumenata demantirati sve sumnje i sve poluistine. Leksikon je biblijska knjiga postanka Hrvata u BiH, a usudio bih se s nadom reći i knjiga opstanka u BiH. Leksikon će u svoja tri predviđena toma pružiti preko 200 tisuća informacija o Hrvatima u BiH i bogatim ilustracijama zorno dočarati našu prošlost i sadašnjost.

U ime uredništva zahvaljujemo svim urednicima, svim suradnicima i svim operativnim djelatnicima u Hrvatskoj zajednici Herceg Bosna a posebno predsjedniku Glavnog vijeća mr. Vladimиру Šoljiću na svekolikoj potpori i podršci na izradbi i opremanju ovog djela bez čije potpore bi ukupan posao išao veoma teško.

Zahvaljujemo uzoritom kardinalu Vinku Puljiću koji je bio nazočan na našoj pretpromociji u Sarajevu i koji daje podršku i potporu ovom djelu. Posebno zahvaljujemo Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža iz Zagreba koji nam je sugestijama i uputama pomogao oko koncepcije djela i sistematike obrade materijala. Također upućujemo zahvalnost akademiku Daliboru Brozoviću koji je doprinio ukupnom razvoju djela. On je želio danas biti s nama jer je bio s nama u Zagrebu i Sarajevu na ovakvim pretpromocijama, ali zbog zdravstvenih razloga nije mu bilo dopušteno. Zahvaljujemo svim donatorima projekta iako moram reći da ih je relativno mali broj, ali se uzdam da će ih od danas biti još više.

Projekt je zamišljen da se financira od donacija, sponzoriranja i eventualno proračuna županija i FBiH namijenjenih kulturi. Mi smo dobili određena sredstva i od sponzora i iz proračuna ali su ona nedostatna za financiranje vrlo skromnih honorara autora i profesionalnih potreba obrade ogromne prispevke građe. Najveći dio financira Hrvatska zajednica Herceg Bosna, nadajući se da će se ta sredstva jednom ipak djelomično vratiti kada se djelo objavi i uđe u prodaju.

Mi ćemo djelo završiti, svjesni da i pored udjela oko 200 znanstvenika i suradnika nećemo obuhvatiti sve ono što je potrebno da uđe u djelo, ali buduća pokolenja imat će priliku izdavati izmijenjena i dopunjena izdanja.